

JÓKAI MÓR, a nagy magyar mesemondó

Komáromban, 1825. február 18-án született.

Regényíró, a „nagy magyar mesemondó”, az összes műveit száz kötetben adták ki.

Jókay Móricz néven anyakönyvezték. Petőfi javaslatára kezdte használni a Mór nevet irodalmi műveihez.

Németül, latinul, görögül, franciául, angolul és olaszul is tudott.

Kecskeméten tanult jogot, itt ismerte meg az igazi magyar népeletet, a népjellemet, a puszták világát. *„Itt lett belőlem ember! Itt lett belőlem magyar író”.*

1846-tól első regényének, a Hétköznapoknak a sikere után az írásnak szentelte életét.

Első felesége az ünnepezt színésznő, **Laborfalvi Róza** volt. Második neje szintén színésznő volt: **Nagy (Grósz) Bella**.

Petőfi Sándor jó barátja. A **márciusi ifjak** egyike.

A Magyar Tudományos Akadémia, a Kisfaludy, Petőfi és Dugonics Társaságok tagja volt.

Országgyűlési képviselő és főrendiházi tag.

Fogadott lányának férje volt Feszty Árpád festőművész, akinek Jókai adta az ötletet, hogy fesse meg híres körképét a Magyarok bejövetelét.

Jól rajzolt, festett, műfaragott. Kiváló természettudós volt: a gyümölcstermesztés és a tengeri csigák érdekelték különösen.

Külföldön is népszerű volt. Már életében számos nyelvre lefordították műveit.

Budapesten, 1904. május 5-én halt meg.

Jókai Mór legismertebb regényei

A KŐSZÍVÚ EMBER FIAI

(1869) - Az író az 1848–49-es forradalom és szabadságharcnak állít emléket.

A nemesdombi kastélyban haldoklik **Baradlay Kazimir** nagybirtokos, főispán, konzervatív eszméket valló, családjától ellentmondást nem tűrő zsarnok. A szíve kővé vált, orvosi értelemben és a bibliai szólás szerint is. Utolsó perceiben feleségének **Marie**-nek rendelkezik arról, hogy mi legyen asszonya és a fiai sorsa:

- A legidősebb, **Ödön** diplomata maradjon az orosz udvarnál,
- **Richárd** Bécsben királyi testőrként a katonai ranglétrán haladjon előre,
- és a legkisebb, **Jenő** udvari tisztviselőként (hivatalnokként) maradjon meg azon a pályán, amelyen elindította.
- Özvegy felesége pedig hat hét múlva menjen férjhez **Rideghváry Bencéhez**, az ő politikai utódjához, mert így követeli meg ezt a politika és a család érdeke.

Baradlayné a férje halála után fogadalmat tesz, hogy az **ellenkezőjét fogja tenni** annak, amit férje diktált a végrendeletben. Mit tervez az özvegy?

A három fiú szerelmes lesz: **Lánghy Arankába**, **Liedenwall Editbe** és **Plankenhorst Alfonsiniba**. Melyik kinek a kedvese?

Mi a hasonlóság az Ödön és a Jenő név között és miért lesz ez fontos a regényben?

Hogy kerül **Haynau**, a bresciai hiéna a történetbe?

Olvasd el, és megtudod!

AZ ARANY EMBER

(1872) - A boldogságkeresésről szól. A romantikát és a realizmust állítja egymással szembe.

A regény a **Vaskapu** bemutatásával kezdődik, mely a román-szerb határon található és a legveszedelmesebb hajóutak közé tartozik. A **Szent Borbála** nevű hajón utazik **Tímár Mihály**, hajóbiztos, Trikalisz Euthym és lánya **Tímea**.

Kénytelenek kikötni egy szigeten, amit a Duna épített uszadékból. A **“Senki szigetén”** lakik Terézia asszony és a lánya, **Noémi**, akik barátságosan fogadják az utazókat. Később megérkezik **Krisztyán Tódor**, aki miatt Euthym a halálba menekül. Előbb azonban elmondja Tímárnak, hogy az ő igazi neve **Ali Csorbadzsi**, majd rábízza lányát és vagyonát.

A Szent Borbála elsüllyed, de mindannyian megmenekülnek. Tímár még a vagyont is megmenti. Komáromba mennek, **Brazovics Athanázhhoz**, akire rábízák Tímeát, az édesapja végakarata szerint. **Brazovics Athalie** kérésére, **Kacsuka Imre** főhadnagy tanácsára Tímár

kiemelteti a hajóval elsüllyedt búzáat és eladja a hadseregnek. Miközben a búzáat mentik a vízből, Tímár talál egy vörös félholdas zsákot tele **kincsekkel** és drágakövekkel.

A hirtelen jött **gazdagság** irigykedésre ad okot, Tímárt megrágalmazzák, amiért dohos kenyeret etetett a katonákkal, de sikerül a nevét tisztára mosnia.

A Brazovics házban Tímeával Athalie rosszul bánik, még Kacsuka Imrét is ráveszi, hogy tegyen úgy, mintha udvarolna neki. Tímea elkezd varrni az esküvői ruháját, később megdöbbenve látja, hogy a nagy napon Athalie viseli és a vőlegénye Kacsuka Imre. Az **esküvő** végül elmarad, mert Brazovics meghalt, nem bírta feldolgozni, hogy minden vagyonát elveszítette.

Tímár Mihály megveszi a Brazovics házat és megkéri Tímea kezét. A lány engedelmes, kedves, szelíd teremtés, de az esküvő után Tímár rájön, hogy csak hálából ment hozzá, nem szerelmes belé. A férfi egyre **boldogtalanabb** a házasságában, elhatározza, hogy ellátogat a "Senki szigetére", ahol Noémi bevallja neki, hogy **szereti**.

Mit gondolsz, hogyan végződik a történet? Kit választ Tímár Mihály Tímeát vagy Noémit?

Mi lesz Kacsukával?

Utoléri-e a sorsa a galád Krisztyánt?

Ha kíváncsi vagy rá, olvasd el a regényt!

EGY MAGYAR NÁBOB

(1854) - A reformkorban játszódik. Olyan adomákra épül, mint a tékozlóan élő mágnás, vagy az idős főnemes fiatal polgárlánnyal kötött frigye, amivel semmirekellő rokonát kismizmizheti.

A puszta közepén áll Bús Péter kocsmája, ahova két vendég érkezik egy esős éjszaka:

az egyikük egy külön magyar nemes úr, az egyik leggazdagabb régi család sarja, valóságos bibliai Nábob, aki azonban cigányokkal, parasztlányokkal és hajdúkkal vigad méltatlan körülmények között. **Jancsi úrnak** hivatja magát.

a másik, **Abellino**, egy párizsi divat szerint öltözött, teljesen eladósodott, nagyszájú aranyifjú, aki azért érkezett, hogy felvegye az **örökségét**.

Kiderül, hogy a fiatal Abellino (Kárpáthy Béla) és Jancsi úr valójában rokonok, s az előbbi pont azért érkezett, mert az utóbbinak a halálhírét keltették. Természetesen összevesznek.

Abellino köréhez tartozik kezdetben **Szentirmai Rudolf gróf**, aki később találkozik **Eszéki Flórával**. Együtt hazatérnek Magyarországra.

Jancsi úr **névnapjára** minden barátját meghívta, hogy együtt mulassanak, s minden haragosát, hogy kibéküljenek. Hetedhét országra szóló dínomdánom ez, ami egy hétig tart. Jancsi úr meghívta Abellinót is, hogy ne tartsanak többé haragot, és legyen a családban szent a béke. Abellino **gonosz ajándékát** meglátva Jancsi úr összeesik.

Kárpáthy János felépülése után bosszút tervez: megkéri **Mayer Fanny** kezét. Jól tudja, hogy Abellino már régóta szeretné megszerezni magának a lányt, ráadásul ha fia születik, ki tudja zárni Abellinót az örökségből. Az akkori törvények alapján ugyanis az ő birtokát sem eladni, sem családon kívül másra hagyni nem lehetett, és mivel jelenleg Abellino az egyetlen élő rokona, nem lehetett volna őt az örökségből kitagadni.

Kárpáthy Fanny összebarátkozik a szomszéd Szentirmay Flórával, akiről kezdetben nem tudja, hogy Rudolf felesége. Fanny nem sokkal eztán **fiúgyermek**et hoz a világra, amivel a hazatérő Abellino elveszíti a jogot, hogy örököljön a nábob után. Kárpáthy Fanny belehal a szülésbe, a lesújtott uraság fél év múlva követi szeretett feleségét a sírba.

A nábob Abellinóra évi 100 aranyat hagy, mert nem akarta, hogy egy Kárpáthy éhezzen. Ezt mindig **János napján** veheti fel személyesen, hogy örüljön a neve napjának.

Mi az a pünkösdi királyság?

Milyen illetlen és gonosz ajándékot küldött Abellino Jancsi úrnak?

Miért megy hozzá Fanny az öreg nábobhoz?

Mi lesz Kárpáthy Zoltánkával?

Megtudod, ha elolvasod a regényt.

SZEGÉNY GAZDAGOK

(1860) - Fatia Negra nevű álarcos bandita és egy gazdag uzsoráscsalád története.

Az újgazdag **Lapussa** család feje az öreg, zsarnok **Demeter**. Van egy fia, **János**, egy lánya, az özvegy **Lángainé Matild**. Harmadik fia után két unoka maradt, a fiatal **Henriette** és a gyermek **Kálmán**.

János megismeri **Hátszegi Lénárt bárót**, és a család úgy dönt, feleségül adják hozzá Henriettet. Bár a lány mást szeret (**Vámhidy Szilárdot**, Sipos fiskális úr segédjét), nincs választása. Az esküvő után az **erdélyi birtokra** mennek az öreg **Satrakovics Gerzsonnal**, a báró vadász cimborájánál szállnak meg. Henriette itt hall először a környék híres rabló vezérééről, a **Fatia Negráról**.

Az erdélyi **Lúcsia-barlangban** gyűlnek össze egy hamispénzverő banda tagjai, akiknek Fatia Negra a vezére. Fatia Negra szeretője, **Anica** is itt van.

Juon Táre, a híresen erős hegyi pásztor a hegyekben él gyönyörű feleségével, **Mariórával**. Fatia Negra szemet vet az asszonyra, de a férj még időben hazaér. Anica **féltékenységében elárulja** a rablóvezért. Fatia Negrának sikerül elmenekülnie a csapdából, de a nagy tűzben Juon megvakul, és Anica arca is összeég.

Az öreg Demeter kizárta Henriettet a **végrendeletéből**, ezután még jobban megromlik a házaspár viszonya. Hátszegi egyre több időt tölt barátainál, Kengyelessy gróféknál, ott gyakran összefut Vámhidy Szilárddal is, akiből szolgabíró lett.

Fatia Negra megszégyeníti Satrakovics Gerzsont, akinek ezután legfőbb célja a **rablóvezér elfogása** lesz. Miután a haramia megtámadja azt az egységet, amely a Lúcsia-barlangban lefoglalt aranyat szállítja Bécsbe, szerveznek egy egységet a vidék rablóinak elfogására, Vámhidy Szilárd parancsnoksága alatt.

Sikerül-e elfognia Vámhidy Szilárdnak Fatia Negrát?

Vajon ki lehet a hírhedt rablóvezér?

Mi lesz Henriette sorsa? Megtalálja a szerelmet?

A regényben választ kapsz minden kérdésre.

FEKETE GYÉMÁNTOK

(1870) - Egy kis bányauzem tisztességes igazgatója és a nagy részvénytársaság erkölcsstelen vezetője közötti harcra épül.

Az 1860-as években járunk. **Berend Iván** egy vidéki **kőszénbánya** tulajdonosa **Bondavárott**. Ezenkívül szenvedélyes természetkutató, aki évek óta azon kísérletezik, hogyan lehetne eloltani a bányatüzet. Csak a munkájának él. Megismeri a 16 éves, árva munkáslányt, **Evilát**, akibe első pillantásra beleszeret. Amikor azonban megtudja, hogy a lánynak már van vőlegénye, visszakozik.

Egy nap felkeresi **Kaulman Félix** bécsi bankár, aki meg akarja vásárolni egész Bonda-völgyet, hogy egy hatalmas konglomerátumot hozzon létre. Iván elutasítja az ajánlatot.

Kaulman elcsalja Evilát Bécsbe. A lány vőlegénye, **Szafrán Péter** ezt azonban nem nézi jó szemmel, és bosszút esküszik Evila elrablói ellen.

Kaulman minden erővel - főleg **Sámuel apát** segítségével - igyekszik megszerezni Berend üzemét és a környező nagybirtokot, a Bondaváry grófok tulajdonát.

Sámuel apát csellel eltávolította **Theudelinda grófnőt** Bondavárról, így a tervük szerint Félix meg tudja vásárolni a grófnő birtokát. A pap célja, hogy üzleti sikerekből részesülve egyre magasabbra emelkedjen az egyházi ranglépcsőn.

Az apátnak Berend Ivánt is sikerül **Pestre** csalnia. Iván egyre jobban elmerül a pesti társasági életben, ahol nagy tiszteletet vív ki magának, és a "**mágneses lovag**" becenevet kapja. Megismerkedik **Angela grófnővel**, aki szerelmes lesz a férjébe.

Kaulman Félix Evilát művésznővé akarja tenni, majd feleségül venni, hogy szépségét az üzletkötései során kamatoztathassa. A lány hozzá is megy, és ettől kezdve **Evelinának** hívják.

Kaulman újabb pártfogót szerez feleségének **Tibald gróf** személyében, aki nemcsak egy palotát ajándékoz Evelinának és egy állást az Operánál, hanem jóvá is hagyja a Theudelinda grófnő és Kaulman kötött szerződést, így a **bondavári birtok** Kaulman kezére jut.

Berend Iván munkásai sorra szegődnek át az **új bányához**, mert ott nagyobb fizetést kapnak, a szén pedig nem tudja eladni - kezd lassan tönkremenni. Az új bánya **megnyitási ünnepségére** Bondavárba érkezik Kaulman és üzlettársai, s vele jön Evelina is.

Hogyan folytatódik a történet?

Tönkre megy Berend Iván? Megtalálja a szerelmet?

Vajon mik azok a „fekete gyémántok”?

A regényből minden kiderül.

1. Karikázd be a helyes választ!

1) Mikor és hol született és halt meg Jókai Mór?

- a) Komárom, 1825 - Budapest, 1904
- b) Kecskemét, 1825 - Budapest, 1904
- c) Komárom, 1855 - Budapest, 1915

2) Hogyan szoktak Jókaira utalni?

- a) A szalontai nótárius
- b) A haza bölcse
- c) A nagy magyar mesemondó

3) Hány műve maradt fenn?

- a) Kevesebb, mint 20.
- b) 20 és 80 között.
- c) Több, mint 80.

4) Kik voltak a feleségei?

- a) Laborfalvi Bella és Ercsey Juliska színésznők
- b) Laborfalvi Róza és Nagy (Grósz) Bella színésznők
- c) Szendrey Júlia és Liedenwall Edit örökösnök

5) Milyen szerepet töltött be az 1848-49-es szabadságharcban?

- a) Lélekben támogatta a forradalmat, de nem vállalt aktív szerepet.
- b) Jelentőset: a márciusi ifjak egyike volt.
- c) Nem foglalkozott a kérdéssel.

2. A leírás alapján találd ki a regény címét és írd mellé!

A reformkorban játszódik. Olyan adomákra épül, mint a tékozlóan élő mágnás, vagy az idős főnemes házassága, amivel rokonát kisemmizheti.	
Az író az 1848–49-es forradalom és szabadságharcnak állít emléket.	
Egy kis bányauzem tisztességes igazgatója és a nagy részvénytársaság erkölcstelen vezetője közötti harcra épül.	
Fatia Negra nevű álarcos bandita és egy gazdag uzsorás család története.	
A boldogságkeresésről szól. A romantikát és a realizmust állítja egymással szembe.	

3. Jelöld be igaz (I) vagy hamis (H)!

	I	H
Az arany ember Tímár Mihály volt.		
Abellino eredeti neve Kárpáthy Béla.		
A „Senki szigete” a Tiszában volt.		
A kőszívű ember Kárpáthy János volt.		
Fatia Negra Erdélyben rabolt.		
Baradlay Richárd katona volt.		
Berend Ivánt a „vaslovagnak” hívták.		
Juon Táre egy haramia volt.		

4. Kösd össze a regény címét a felsorolt szereplőkkel!

A KŐSZÍVŰ EMBER FIAI	Tímár Mihály, Tímea, Ali Csorbadzsi, Noémi, Terézia mama, Krisztyán Tódor, Brazovics Athanáz és Athalie, Kacsuka Imre, Dódi
AZ ARANY EMBER	Berend Iván, Evila (Evelina), Kaulman Félix, Sámuel apát, Szaffrán Péter, Bondavári Tibald gróf, Angela grófnő, Theudelinda grófnő
EGY MAGYAR NÁBOB	Baradlay Ödön, Richárd és Jenő, Lánghy Aranka, Liedenwall Edit, Plankenhorst Alfonsine, Haynau, Palvicz Ottó, Ramiroff Leonin, Tallérossy Zebulon
SZEGÉNY GAZDAGOK	Kárpáthy János, Abellino (Kárpáthy Béla), Szentirmay Rudolf, (Szentirmayné) Eszéki Flóra, (Kárpáthyne) Mayer Fanny, Kis Miska, Chataquela
FEKETE GYÉMÁNTOK	Lapussa Demeter, János, Henriette és Kálmán, Lángainé Matild, Hátszegi Lénárt báró, Vámhidy Szilárd, Satrakovics Gerzson, Fatia Negra, Anica, Juon Táre, Marióra